

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Graiul faptelor

Urmăresc, de aici din Estonia, ceea ce se petrece în România veșnic dragă inimii mele. De sine înțeles, că mă interesează mai presus de toate mersul treburilor în biserica noastră, fie vorba de forma ei latină, fie de cea unită. Și mă bucur din tot sufletul de câte ori văd o isbândă, un progres, fie cât de neînsemnat la aparență. Principiul e că s'a început ceva întru numele Domnului. Cu ajutorul Celui de sus vor crește apoi și se vor întări și ceea ce pornite la drum cu modestie și fără perspective deosebit de fascinante. Câteva cazuri pe cari le cunosc eu mai din aproape:

1. În 1905 mă aflam la Mohylew, pe Nipru. Acolo am făcut cunoștință cu o croitoreasă ce avea un foarte-foarte modest atelier, în care învăța o seamă de copile sărace croitoria și — catehismul. Cu vremea și-a mai găsit două tovarășe. Și atunci ce s'au mai gândit aceste trei inimi bune? Să înjhebeze o congregație religioasă cu menirea de a da instrucție catehetică fetelor sărace. Rugat de duhovnicul lor să le compun eu statutele, m'am achitat bucuros de acest angajament. Statutele odată aprobate de administratorul apostolic din Mohylew, congregația „Sf. Familii“, cu membre îmbrăcate mirenește, s'a apucat de lucru. În scurtă vreme a deschis un orfanotrofiu în Petersburg, iar după aceea, înmulțindu-se membrele și fiind între ele una cu studii superioare, au deschis și un liceu de fete. Războiul le-a prins în plină activitate. Acum află cu uimire că, după închisorile bolșevice și după surghiunul din Siberia, s'au așezat în Polonia și Estonia unde azi au 20 de case. statutele lor așteptând aprobarea definitivă a Sf. Scaun.

2. În vremea petrecerii mele în Moscova am înființat în cadrele Apostolatului Rugăciunii așa zisul „rozarul viu“. Ajunsesem la 300 membri și membre cu întruniri dese și o bibliotecă frumoasă. Și încă ceva: în cinci ani de pastorație (din cari 3 în secret) am înregistrat 500 de convertiri dela ortodoxie. Asta pe calea apostoliei săvârșite de laici, nouă preoților fiindu-ne aspru interzisă orice propagandă religioasă.

3. O mână de doamne poloneze s'au socotit să întreprindă, prin sate mai îndepărtate de biserică, o acțiune de catehizare a școlărilor în timpul vacanțelor. Gândit, zis, și făcut. Rezultatul: la orele de cateheză se îmbulziau nu numai copiii și adulții, și nu numai catolici ci și ortodocși, multă lume schismatică trecând la catolicism. Însemnul episcopatului polon de a lucra pentru revenirea ortodocșilor la sf. Unire s'a dat tocmai în timp potrivit: la sugestia doamnelor ce știau deja ce-i acel apostolat s'a înfiripat o congregație nouă: „Misionarele Preasfintei Inimi a lui Iisus“, de rit răsăritean, cu noviciatul și o casă pentru confecționarea odăjdărilor la Vilna; o casă la Albertyn; alta în Dubno, (Polonia); o grădiniță de copii și o școală de lucrări de mână în Estonia.

4. Deunăzi, la Riga, mi-am dat în vorbă cu directorul seminarului arhidiecezan. Seminarul este învins și prin severitatea cu care se cern cei întrași aci pentru a sluji mai apoi la altarele Domnului. Mirării mele i-a răspuns numai decât părintele eicrone: „Avem o organizație anume, care primește sub ocrotirea sa imediat pe fiecare seminarist eliminat și se îngrijește de el să găsească o cale bună, creștinească, în viață, potrivită pentru el“. — N'am mai zis nimic. Dar m'am gândit: Apostolatul laic, bine organizat și bine urmărit, e o forță extraordinară nu numai de învins, ci și de rodnică în activitatea sa.

P. Felix Wiercinski, S. I.

Cartea Frăției

Sibiul condamnat de opinia publică — For-ul bate în retragere
— La ce s'a redus „vina“ noastră —

(=). Focul artificial aprins la Sibiu începe a se potoli. Judecata țării a aruncat peste el apa rece a minții sănătoase și a bunului simț. L-a condamnat. Presa, în general, a desaprobat asmuțările la război confesional. Din sânul ortodoxiei însuși s'au ridicat glasuri autorizate, dând mărturie pentru adevăr.

Un rezultat au avut totuși tunurile de soc ale „Forului“. Au vădit în chip neîndoios, oficial, pe adevărații instigatori ai vrășmașiei religioase din Ardeal. Ei înșiși au ținut să se arate lumii în postură de eroi anacronici, cari pornesc la luptă împotriva unor dușmani imaginari. Spre marea pagubă a neamului, care cere astăzi înfrățirea tuturor pentru afirmarea enangellei în viața publică și nu îndușmănirea păgânească pornită din ambiții deșarte.

Acest adevăr odată constatat, noi ne vom vedea de drumul nostru. Hărăiala mănoasă ce se aude de după gardul „fraților“, nu ne impresionează. Pot insulta, pot exagera, pot insinua cât potesc. Iși pot degrada cât vreau publicațiile, cari „nu pot fi ortodoxe, fiindcă nu sunt creștine“. Nu ne vom mai pierde vremea cu ele. Cum am mai putea lua în serios „Renașterea“ dela Cluj, care pe o singură pagină falsifică vădit, categoric, cinci informațiuni, numai și numai pentru a trage concluzii amuzante despre primejdia unită? (Pe episcopii protestanți îi face catolici, pe unul ortodox îl declară unit, etc! Cfr. „Unitatea“ din 10 Nov.). Ca să nu mai pomenim felul schimonosit cum înfrățeau lucrările congresului Agrului dela Lugoj. — Și cum am mai putea sta de vorbă cu ceilalți „frați“ dela Sibiu, cari s'au coborât atât de jos pe scara răutății, încât au asemănat Blajul cu lagărul dela Iankapuzta?! „Frați“ cari luptă cu astfel de arme, nu merită cinstea unei discuțiuni.

S'a publicat însă, zilele trecute, un răspuns oficial al „Frăției Ortodoxe“ la „comunicatul“ ce-l dăduse conducerea Agrului în chestiunea provocărilor dela Sibiu. Ne oprim o clipă asupra acestui „răspuns“. Pe care ne place să-l credem sincer. Și căruia îi vom da, în consecință, lămuriri cu totul obiective și lipsite de orice patimă. Cari, firește, sunt ale noastre, nu ale comitetului Agrului. — Facem acest lucru cu atât mai bucuroși, cu cât însuși „răspunsul“ Forului este în plin progres spre calea păcii, față de atmosfera încărcată dela congres. Apoi, el are și darul de a reduce la trei puncte concrete „gravele invinuirii ce s'au adus la Sibiu politicei contrară intereselor românești urmată de conducătorii actuali ai Agrului“. Să le cercetăm pe rând.

1. Toată lumea știe, că Roma se silește

să câștige prozeliti. A mărturisit-o neted și P. S. Nicolescu al Lugojului. Comunicatul Agrului însă afirmă, că Biserica unită repudiază lupta confesională și proselitismul. Întrebarea e: este această o desavuare a păr. Nicolescu, ori simple fraze goale și impresionante?

Indiferent de felul cum au fost redată, greșit, cuvintele și a fost răstălmăcit gândul păr. Nicolescu — și repetăm, a fost — răspunsul e simplu. Fiecare Biserică este și trebuie să fie ca Roma: să caute a cuceri sufletele. Dacă crede sincer, că ea are învățătura adevărată: „Mergând învățați...“ Numai ceice nu cred pot renunța la „misionarismul“, proclamat de I. P. S. Bălan chiar la congresul Forului. Este însă deosebire enormă între „misionarismul“ pașnic, al convingerii, al luminării, al cucierii prin persuasiune cu puterea adevărului și a faptelor pilduitoare, (așa cum îl gândeste și episcopul Lugojului; și noi toți) și între prozelitismul demagogic, tulburător de ordine, practicat cu bani și cu topor, cu pizmă și șicane, cu intervenții ilegale ale unor autorități publice uitate de sine, așa cum îl înțeleg unii conquistadori dominanți, dornici de leffină nemurire. (Vezi: Cib, Polana, Hamba Gâmbaș, Maramureș etc.).

2. Agru afirmă, că nu vrea să fie un factor de otrăvire a solidarității naționale. De ce cere dar „fondurile școlare și religioase“ deținute azi de stat, pe scama „bisericii catolice de ambele rituri din România“?

Iarăși simplu de tot: fiindcă acele fonduri sunt ale acestei biserici. Nu sunt ale statului. Statul știe și recunoaște acest lucru. A cere să se cedeze un bun oarecare stăpânului, e firesc și corect. Mai ales când de prezent se chivernisește într'un hal fără hal. — Se pare de altfel că Forul face o confuzie relativ la aceste bunuri. Le socoate aparținând complexului pentru care-i încheiat „acordul dela Roma“. În realitate însă, ele sunt cu totul distincte. Dacă Forul pretinde, că a reclama acele fonduri înseamnă a cere „ilegalitate“, ar trebui să facă dovada, că ele aparțin statului. Ceeace e departe de a fi dovedit.

3. Dacă Agru vrea să vadă „înfrății“ pe toți fiii neamului, să colaboreze cu Forul în lupta pe care acesta o începe pentru anularea așanumitului „acord dela Roma“, „atât de păgubitor Statului românesc“.

Răspunsul nostru: gata oricând! Numai să ni-se dovedească într'adevăr, că averile din chestiune „revin de drept Statului român și Universității din Cluj“, și că „acordul este într'adevăr păgubitor Statului“. Până acuma n'am reușit să ne câștigăm această convin-

gere. Un simplu comunicat al Forului nu este document peremptoriu, chiar dacă face apel stărilor la patriotism. Fiindcă cea mai înaltă formă a patriotismului e realizarea dreptății și a legalității. Totdeuna. Dar mai ales atunci, când din nerespectarea lor Statul își crează mari greutăți, și interne și de ordin extern. Iar constatarea adevăratului proprietar al pomenitelor averi, nu noi avem căderea și puterea s'o facem. Statul este, credem, mai în măsură să-și apere drepturile decât am face-o noi prin o mie de comunicate alarmante și sforăitoare. Dacă Statul va crede, că pentru apărarea drepturilor sale trebuie să anuleze acordul pricinaș, n'are decât s'o facă. Noi n'am cerut acordul, n'am fost întrebați cum să se facă și nu vom plânge dacă se va anula.

Ni-se pare însă, că nu va fi nevoie de această operație gălăgioasă. Fiindcă acordul, așa cum e, garantează și asigură toate drepturile Statului. Se spune doar limpede, în art. 3: „Toate acele drepturi patrimoniale vor fi administrate și veniturile lor vor fi întrebuințate numai în scopurile indicate și prevăzute de actele, decretele și literatele de fundațiune”. Apoi, în art. V: „Dreptul de proprietate este și rămâne garantat în conformitate cu literatele de fundațiune, donațiune etc. în favoarea fondurilor respective”... Prin urmare: prin acord nu s'a dat bisericii catolice maghiare nici o lăscăle. Proprietarul bunurilor sunt singuraticile fonduri, ca persoane morale. Venitul lor trebuie să se utilizeze conform destinației inițiale. Deci: n'avem decât să cercetăm pe rând situația fiecărui fond, origina și destinația lui. Dacă sunt ale Statului, îi revin automat și imediat, chiar în virtutea acordului. Fără de care nu i-ar reveni, fiindcă s'ar opune, dacă nu alte titluri, prescripția multiseulară. — Iar dacă averile în litigiu, cercetate pe rând, nu s'ar dovedi ale statului, cine ar putea admite să și-le însușiască în chip ilegal? De sigur nici Forul. Ar fi urât și nepatriotic.

Iată de ce socotim noi, că singur această acțiune este utilă: Statul să constate neîndoișor origina și destinația bunurilor râvnite. Orice

altă acțiune este greșită și păgubitoare. A creia simple curente de opinie publică, pentru a face presiune asupra guvernului și a-l antrena la acte pripite și eventual nedrepte, nu credem că e folositor. De aceea la astfel de manevre nu participăm. Fiindcă vrem să rămânem buni români. Dar nu alarmiști și nedrepți!

De încheiere, punem și noi o întrebare: Dacă la atâta se reduc „gravele învinuiri” ridicare împotriva noastră, cu ce se justifică mobilizarea vrăjmașiei dela Sibiu? Unde-i proporția? Unde-i seriozitatea? Și mai ales unde-i grija pentru interesele neamului?

Cuvinte luminate. Miercuri, în 21 Noembrie c. la *Timișoara*, în cadre de festivități grandioase, s'a desvelit bustul lui *Vicențiu Babeș*, înțelept și înflăcărat român, și fost președinte al Partidului Național de pe vremuri. La banchetul ce a urmat după desfășurarea serbărilor a vorbit mai multă lume. Cel din urmă a luat cuvântul d. *I. Maniu*, oponentul de odinioară al sărbătoritului. După obiceiul său, d. Maniu, ocolind înfloriturile retorice, a rostit, în fraze lapidare și de antică înțelepciune, o seamă de adevăruri cari trebuiesc reținute și meditate. Omagiiind concepția superioară a lui Babeș, care-și calcă pe inimă numai să se poată realiza un singur program politic, continuă:

„Dar nu este suficient ca să avem recunoștință pentru ei, ci trebuie să le urmăm și pilda.

Trebuie ca peste considerațiile cari ne-ar putea despărți la un moment, să fim solidari întregul popor românesc în ce privește urmărirea țintei finale, de desăvârșire națională și de stat și în alegerea marilor drumuri care duc la ea.

Dacă soarta a făcut să fim despărțiți trebuie să fim solidari într-o *sustinere fără ezitare a moralei creștine*, baza civilizației umane de azi, care singură poate să ne măn-

tuiască, cu atât mai mult cu cât morala creștină înseamnă purificarea gândirii și acțiunii noastre. Pe deasupra — cum spune marele reformator Roosevelt — morala creștină este însăși dreptatea socială...

Și dacă ne este dat să ne diferențiem politicește — căci așa este în viața de stat democratică — să fim solidari în respectarea așezămintelor principale de stat, dând cezarului ce este al cezarului și poporului ce este al poporului, care trebuie respectat în drepturile sale, pentru că prin jertfele lui susținem statul și națiunea”.

Fie ca vorbele de cu adevărat luminate bărbat de stat ale d. Iuliu Maniu să aflu răsunet adânc în conștiința tuturor celor buni al neamului nostru!

Confesionalism religios*)

de Preotul Petre Chiricuta

Evident: de confesionalism religios în Ardeal este vorba.

Regatul și celelalte provincii românești n'au cunoscut până în clipa de față acest dezastru. Întâi: fiindcă, în ce privește pe români, ei, pretutindeni și necurmat, și-au păstrat, în celelalte regiuni, omogenitatea religioasă. Au fost și au rămas, ca și părinții lor, ortodocși. Chiar dacă în ultimele vremuri unii s'au lăsat ademenți unor curente subversive ortodoxiei, curentele sectare (advențiști, baptiști, inocențiști, etc. etc.): aceste răslețiri n'au însemnat niciodată o suficientă desbinare între români;

*) Ne ținem de datorie să reproducem acest articol, (publicat în „Patria” din 18, XI. 34) de către un distins preot ortodox din București. Nu numai pentru judecata sănătoasă pe care o rostește în chestiunea bătăliei confesionale dela noi. Și care judecă pentru a fi întreagă, ar mai fi putut recunoaște, că „greșala” dela 1700 a împlinit o uriașă misiune românească. Ci mai mult pentruca cititorii să constate înșiși dreptatea afirmațiilor noastre, că nu ortodoxia românească este vinovată de lupta fratricidă din Ardeal, ci abia câteva ambiții bolnave de mandarini, incapabili a se nemuri prin muncă pozitivă. — (N. Red.)

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Dela frați la frați

Cuvântarea rostită la serbarea de comemorare a întemeierii înainte cu 150 de ani a catedralei ortodoxe române din Oradea

la 11 Noembrie 1934

de **P. S. Valeriu T. Frențiu**
episcopul român unit al Orăzii

Am venit la acest mare praznic al bisericii române ortodoxe din Oradea, nu numai din îndemna creștinesc, care ne face să ne bucurăm cu cei ce se bucură și să suferim cu cei ce suferă, și nu numai pentru a ne arăta recunoștința noastră față de înaltpreasfințitul Frate Episcop Roman Ciorogariu, care încă a ținut să ia parte la două jubilee ale bisericii noastre, la a cel de 100 ani al liceului de băieți din Beiuș, sărbătorit în 1928, și la a cel de 150 ani al școlii normale din Oradea, ținut în primăvara acestui an, ci am venit mânați și de un profund simțământ românesc. Praznicul D-Voastre de azi nu este numai al bisericii ortodoxe române, ci este al întreg românismului, deci și al nostru al românilor uniți. Praznicul D Voastre, serbarea jubileului de 150 ani dela punerea pietrii fundamentale a bisericii ortodoxe din orașul Oradea, azi biserica Catedrală a Episcopului român ortodox din Oradea, este praznicul biruinței românești, este dovada cea mai grăitoare a pu-

terii de viață a neamului românesc și dovada cea mai strălucită a drepturilor Românilor asupra acestor plaiuri.

Reprind asupra vremilor apuse, când 150 ani în urmă, Impăratul Iosif II. dă concesiune credincioșilor ortodocși din Oradea să-și poată ridica lăcașul de închinare, din hrisoavele acelor vremuri trecute aflăm, că între credincioșii acestei biserici, deși cei mai oropșiți, cei mai neîndreptățiți erau Români, totuși nu Români cei săraci dispar, ci grecii cei bogăți și sârbii cei puternici și ocrotiți de Impăratul, și biserica rămâne singur numai a Românilor, prevestind zilele de apoi, când Români vor deveni și politicește stăpâni peste plaiurile acestea, pentru cari au suferit toate vitregiile istoriei.

Nici o uneltire n'a putut face să dispară elementul românesc din Oradea și Crișana, oricât de mari au fost persecuțiile, căci er la el acasă, și acestea ținuturi îi aparțineau lui și cu mădejdea în Dumnezeu a răbdat, știind, că „cel ce rabdă până în sfârșit acela se va mântui”, acela va învinge și eă dreptatea, ori cât este de prigonită, tot iese învingătoare. Cele două Catedrale românești așezate în inima orașului Oradea, vesteau lumii întregi, că Români aci nu sunt străini, ci în calitate de Stăpâni ai acestor plaiuri, aici vor rămâne pentru vecii vecilor.

Doamnelor și Domnilor,

Misiunea celor două biserici românești prin realizarea aspirațiilor naționale ale

neamului românesc, prin biruința națională la care a ajuns poporul român nu s'a terminat. Datorința lor nu s'a putut mărgini numai la sergătură zilelor de glorie a Tarii românești, acum întregite, ci mai au o misiune de împlinit, mai au o datorință de satisfăcut: de a consolida Țara, aducând pe fiii neamului nostru mai aproape de Hristos. Dacă în trecut a trebuit să luptăm pentru a ne apăra limba și ființa noastră românească, azi, scăpați de aceasta grijă, respirând aerul libertății naționale, avem datorința sfântă de a munci cu tot dinadinsul, ca sufletul neamului să devină din zi în zi mai creștinesc, ca pe fiii neamului să-i facem creații adevărați, cari nu numai cu vorba, ci mai ales cu fapta și cu întreaga lor viață să dovedească că sunt ucenicii lui Hristos.

Bunul Dumnezeu a dat dreptate de cauză neamului românesc, cu ajutorul lui s'a înfăptuit România-Mare, fără de Dânsul nu vom putea face ca România-Mare să devină și o Românie fericită.

Suntem două biserici românești, cari urmăm acelaș scop, de a propovădui învățătura lui Hristos. Pentru a-i aduce pe credincioșii noștri la Hristos avem aceleași porunci și aceleași mijloace, — Sfânta jertfă liturgică și cele șapte sfinte Taine. Către acelaș scop și cu aceleași mijloace mergem pe două căi, nu opuse ci paralele, cari dacă vor rămâne paralele, niciodată nu ne vom putea ciocni, ci, întrecându-ne în dragoste și progresând în virtuți, ne vom întâlni în dragostea lui Hristos.

ele s'au efectuat sub influența propagandei străine românismului — și n'au avut nici într'un caz aderența sufletească și socială în sufletul masei poporului românesc. Și este să precizăm: nu vor avea nici în viitor! Pentru că Biserica ortodoxă dispune azi, putem constata, de un ales corp profesesc și o Ierarhie, care, oricum, este azi mult mai atentă și pregătită să întâmpine o acțiune de defetism, din partea sectelor, decât era mai înainte.

În ce ne privește: primejdia noi n'o vedem decât în propriile noastre slăbiciuni și disensiuni. În niciun caz din partea sectelor, nici a cine știe cărui confesionalism, care deadreptul repugnă tradiției și înțelegerii noastre ciscarpatine.

Cu toți altele, sunt realitățile ardelen. Poporul românesc, n'avem nevoie să deslușim aici pricinile și întâmplările: este, bisericește, despărțit în două mari tabere. Ortodocși și uniți. Ambele biserici sunt naționale, în sensul că, etnicește, ambele sunt exclusiv românești. Ambele au tradiția lor, au contribuția lor în viața sbuciumată a Românilor de peste munți. Mai mult, ambele au conștiința proprie și hotărâtă de a aduce și azi partea lor de contribuție și de jertfă pentru revendicări naționale, de ordin religios-social-cultural până azi neimplinite și râvnite.

În direcția acestor strădanii ambele vin în această competiționare la sufletul nației cu un patrimoniu istoric și actual, spiritual-moral, deopotrivă de impresionant: au ierarhie și cler special și selecționat; au instituțiile lor sociale și culturale; au credincioși cari și iubesc biserica lor, așa cum este, cum au moștenit-o dela părinți și cum, o doresc, fiecare mulțime de credincioși, să o vadă înflorind, progresând și adâncindu-se în viața poporului.

Noi ce să zicem? Cui am reproșa?

Uniților de azi: că s'au născut într'o biserică pe care cantă să o servească cum pot mai bine? Să le reproșăm azi pentru actul celor dela 1700, care politicește și bisericește, poate fi o greșală: a lor, a celor de atunci, —

La S. Liturghie înainte de a mărturisi credința, și Voi și noi zicem: „să ne iubim unul pe altul“ și în Simbolul Credinții și Voi și noi într'un gând mărturisim că nu există decât numai „una sfântă biserică“, a lui Hristos, și ne rugăm zilnic pentru unirea sfintelor lui Dumnezeu biserici, zicând: „Pentru pacea a toată lumina și pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu bisericii și pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm“. Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne-a zis: „Poruncă nouă vă dau vouă, ca să vă iubiți unul pe altul, precum v'am iubit și eu pe voi să vă iubiți unul pe altul. Din aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii mei, de veți avea dragoste între voi“. (Ioan 13, 34—35). Dacă ne vom examina conștientios în baza acestei porunci, va trebui să constatăm că suntem încă departe de o viață adevărat creștinească și ambele biserici trebuie să ne gândim la o muncă internă și intensă, ca să ne putem ajunge scopul și să ne împlinim misiunea, având mereu grija, după sfatul Sfântului Apostol Pavel, ca încercând a mântui pe alții să nu ne pierdem sufletul nostru; și, înainte de a mântui pe alții, să ne mântuim pe noi înșine și pe fiii propriei noastre credințe. Via este mare, este enorm de mare iară luerătorii puțini și slabi, și de o parte și de alta. Nu ne putem deci permite luxul de a slăbi pozițiile câștigate în munca viei Domnului, prin atacuri, cari, de ori unde ar veni, constituie o lipsă a dragostei de frate.

Ar fi o greșală să credem că, făcând să sângereze stânga, s'ar întări dreapta.

dar nici într'un caz nu socotesc eu că se poate repara o greșală, un act istoric cu sîla, cu amănințări sau altceva de acest fel!

La congresul F. O. R.-ului dela Sibiu s'au spus cuvinte grele despre „uniți“. Acestea sunt doar o relevare a stărilor ardelen: îngrijorătoare și primejditoare pentru liniștea vieții românești transcarpatine. Sunt un avertisment pentru ce avem să ne așteptăm la ziua de mâine! Dar este, socotim, mai mult decât dificil, este pueril și este eronat să sperăm ceva bun dela deslănțuirea confesionalismului, care cu aceasta a început!

Nu prognosticăm nimic. Ci doar constatăm!

Și iată ce constatăm. „Uniți“ cu Roma și sub egida proteguitoare a Romii posedă o situație incomparabil privilegiată față de ortodocșii din Ardeal.

În primul rând Roma n'are cum să-i stingherească în vreun fel, Roma acordă bisericii unite ardelen cea mai deplină libertate. Și protecțiune. Îi lasă să servească în ritul și în limba națională. Tinerii seminariști „uniți“ au multe avantaje ca să-și continue studiile la Roma, la „Propaganda Fide“, la „Institutul orientat“ și la alte colegii orientale. În schimbul unei comunități de credință comună cu Roma, care în esență nu cuprinde decât dogma primatului Papei, Ierarhia română „unită“ și biserica „unită“ își are asigurată cea mai largă autonomie. Iar „uniții“ prea mulțumiți cu această protecțiune, de altminteri așa depărtată ca să nu fie într'u nimic stânjenitoare, au astăzi mai mult ca oricând ochii îndreptați spre Roma, de unde ei pot spera să le vină, la vreme, un ajutor pentru Biserică și pentru nație, și pe calea politică, nu numai decât bisericească!

Asta în ce privește relația exterioară a bisericii „unite“ cu Roma.

Înlăuntru, este să observăm — nu fără admirație — consistența vie și evidentă a bisericii „unite“: o ierarhie superioară, respectată și iubită de cler și de credincioși, solidară întreolaltă; și, în genere, la ei biserica astfel disciplinată că n'auzim de nici o ticăloșie sau

Dacă în trecut cele două biserici românești s'au putut întâlni într'u apărarea sufletului românesc de atacurile străine, a fost, pentru că atunci, când era vorba de interesele neamului, au dat la o parte micile neînțelegeri dintre ele. Și în viitor tot numai așa își vor putea împlini misiunea, de a sădi adânc în sufletele tuturor credința și morala creștină dacă fiecare își va face datoria sa, bucurându-se din suflet și sincer de progresul și realizările celeilalte, și silindu-se să le obțină și dânsa. Unirea sufletească nu se va face niciodată prin ură, invidie și ceartă, ci prin dragostea adevărată a lui Hristos.

Biserica română unită se bucură sincer și din tot sufletul pentru biruința ce a obținut biserica D-Voastră în cursul celor 150 ani și, prin graiul meu, Vă felicită și Vă doarește mult spor și în viitor, asigurându-Vă, că niciodată nu va privi cu invidie la realizările mărețe, pe cari le veți ajunge pentru mântuirea neamului românesc, ci va munci la rândul ei și dânsa, pentru că de dez să ne întâlnim, nu în conflicte, ci în Hristos, care sigur va putea și ne va da puteri, ca împreună lucrând în dragostea Lui, să înfaptuim adevărată unitate sufletească a tuturor, spre înaintarea și înflorirea neamului și a iubitei noastre Patrii.

Cețiți și răspândiți: „UNIREA“

silnicle administrativă de care noi ne tănuim.

Acestei situații astfel privilegiate și înfloritoare: ortodoxia ardelească ce are a răspunde și cum?

Confesionalismul, dacă este să-l acceptăm, nu poate fi acceptat decât în latura sa afirmativă și pozitivă: un plus de merit și de prestațiune într'u slujirea lui Hristos și a nației; un plus de elevare și de solidaritate a Ierarhiei, a clerului și a obștei.

Iar confesionalismul negației, pur și simplu, chiar pentru temeluri istorice: îl socotim la fel inoportun, pe cât și primejdios.

Ci durerea noastră este sporită încă și pentru acel regionalism specific ardelenesc — care, dela „Unirea“ cea mare, politică a nației: a eliminat sistematic orice apropiere și orice infiltrațiune a altor elemente din Ierarhia bisericii ortodoxe în erarhia ardeleană.

Ortodoxia din Ardeal singură s'a izolat de ortodoxia românească din restul țării. Nu știu în tot Ardealul: zece preoți din Regat, din Bacovina sau Basarabia care să fi fost primiți și să fi rămas în Ardeal!

Cât a pierdut Ardealul — ortodoxia Ardealului — din acest regionalism și această izolațiune, e greu de spus în locul acesta.

Aceasta însă explică deocamdată și rezerva cu care noi privim de departe ca pasivi la frământările ortodoxiei Ardelen.

Și încheem: peste puțin, peste o vreme, se vor convinge mulți neștiutori din zilele noastre de, cel puțin, inutilitatea confesionalismului, care s'a anunțat la F. O. R.

O soluție noi o vedem, numai în renunțarea la confesionalism, care să fie totodată și o renunțare la regionalism, în ce privește biserica.

Ardealul va să se întegreze în Biserică total și fără bariere, dacă vrea să stimuleze într'adevăr energii cari numai în acest chip ar putea fi de folos ortodoxiei!

† Card. Pietro Gasparri. Cu un singur dor neimplinit: să vadă gata și Codicele de Drept Bisericesc Oriental, a trecut la cele veșnice, în vârstă de 82 de ani, cel ce fuse Pietro, cândva cardinal Gasparri. Moartea i-a venit în 18 Noembrie c., după cântecul său de lebadă, o splendidă conferință la Congresul juridic internațional ținut zilele trecute în Cetatea Veșnică și la care și-au avut partea de contribuție onorifică, pentru ei și pentru neam, și Români: pâr. Ioan Bălan, canonicul blăjan; d. Dr. Valer Pop, președ. Agrului și d. Coroiu, prof. univ. dela Iași.

Ilustrul purpurat s'a născut la 5. Maiu 1852, în Capo Vallazza, eparhia Norcia. Studiile teologice le începe în Sutri, ca să le continue și încheie strălucit în Roma. Hirotonit în 1877, e chemat numai deocamdată ca secretar al Card. Mertel. Tot odată e și profesor de Re Sacramentaria la Seminarul Roman, apoi de Drept Canonic la Colegiul Urban al Propagandei. După doi ani trece, tot ca profesor de Drept Canonic, la Institutul Catolic din Paris. Aci își arată extraordinarele-împătitudine științifice juridice autorul monumentalului Tractatus canonice de Matrimonio și a celorlalte opere de specialitate, cari culminează în acel opus aere perennius, care este Codex Juris Canonici și care va lăuda prin veacuri strădanile și agerimea fără de pereche a minții celui ce a fost card. P. Gasparri. În 1898 e rechemat la Roma de marele cunoscător de oameni Leo XIII, consacrat arhiepiscop de Cesarea și trimis Delegat Apostolic pentru republicile Peru, Bolivia și Equator, în care calitate activează patru ani. Alți șase ani se ostenește în slujba cu grele răspunderi de Secretar al Con-

gregației Afacerilor Bisericești Extraordinare. În 1907 se învrednicește de purpura cardinalișie, pe care o poartă cu demnitate princlară până la moarte, fiind sub doi Papi secretar de stat al Vaticanului. Ca atare semnează epocalul Pact din Lateran în 1929, cam la un an urmând să-și dea dimisia din acest post în care atâta a lucrat pentru Hristos și Biserica sa.

Munca fiindu-i element de viață, nu se dă odihnei nici după aceasta. Primește să prezideze lucrările pentru codificarea Drep-tului Canonic Oriental, într'aceea ocupându-se și cu chestia — catehizării. Nu mai departe decât anul trecut a scos un clasic „Catehism catolic”, de care nu se mai poate lipsi nici un catihet serios din largul lumii catolice. Moartea a aflat în brazdă pe acest urlaș al canoanelor și preot după Inima Domnului. (În Paris el era sufletul asociației „Opera cattolica degli Italiani a Parigi” grație străduințelor căreia s'a ridicat minunata biserică din cartierul parisian al Italianilor). — Facă-i Cel de sus parte de odihna și fericirea pe care o merită!

Știri mărunte

Către cetitori. *Apropiindu-ne de sfârșitul anului, rugăm stăruitor pe iubiiții noștri abonați, cari nu ne-au trimis încă plata abonamentului, să nu ne uite. Cheltuielile cu scoaterea gazetei sunt mari. Datorăm tipografilor sume considerabile. Ținând seamă de vitregia zilelor, nu am forțat până acum încasarea abonamentelor. Această îngăduială a noastră însă a făcut să crească în chip îngrijorător numărul restanțierilor, mai mare anul acesta decât oricând în trecut. Li rugăm călduros să-și facă măcar acum, în ultimele săptămâni, datoria de abonați. Altfel cum vom mai putea continua, cu voie bună, munca destul de grea pe care ne silim s'o închinăm întreaga cauză sfântă a Bisericii noastre? Sperăm că vom fi înțeleși!*

Personale. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a făcut mai nou următoarele schimbări în cler: A numit pe p. *George Ivan*, parohul din Calvasăr, de paroh și viceprotopop la Odorheiu; pe p. *Victor Pop David* din Porumbacu de jos de paroh în Roșia de Secaș; iar pe p. *Vasile B. Vasu*, din Arpașul de jos, l-a distins cu titlul de viceprotopop onorar.

Misiuni populare. Bunii noștri credincioși din *Cornieni* (distr. Clujului) în zilele de 27—29 Octomvrie c. au avut parte de alee bucurii sufletești: p. *Teodor Ghindaș* a ținut aci sfinte misiuni populare. Pe lângă localnici au mai luat parte la ele și credincioși din satele învecinate Dreghia și Dealu-Mare. Intre ai noștri și mulți ortodocși. La masa Domnului s'au apropiat toți credincioșii noștri căți s'au putut mărturisi. Ajutor la ascultarea spovedaniilor au dat frații preoți *Valer Muste* și *Procopiu Cotușiu*. (i.)

Impotriva imoralității publice. Tineretul belgian (ACJB) a pornit o acțiune energică împotriva lăfăelii în public a murdăriei. Se poartă dela casă la casă, în tot cuprinsul țării, o petiție ce va fi înaintată Suveranului, cu subscrierea a sute de mii de tineri dela 15, și bărbați până la 30 ani, cerându-se aplicarea strictă a tuturor prevederilor legii la vătămările ce se aduc moralei prin presă, film și literatură. În loc de un singur congres general al asociațiilor tineretului creștin belgian, s'a hotărât ținerea a opt congrese regionale, având aceleași obiective: lupta cea mai necruțătoare împotriva a tot ce-i imoralitate pe cele trei tărîmuri menționate.

Locale. Duminica viitoare, a X-a după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală p. *Iuliu Maior*, dir. Școlii Superioare de Comerț, pentru băeți.

— Ciclul de conferințe religioase aranjat de Reuniunea „St. Maria” a Femeilor Române Unite din Blaj, l-a început p. *Dr. Ioan Suciu*, prof. de religie, vorbind despre Sf. Ioan Bosco. Cuvântarea răzimată pe numeroase proiecțiuni luminoase, a captivat atențiunea publicului prezent ce tixia sala de gimnastică a liceului de băeți.

— De praznicul Intrării în biserică, după masă, Reuniunea Mariană a elevelor dela Școala Normală de sub conducerea p. *Dr. Leon Sârbu*, a ținut o drăguță *sedință festivă* în sala de gimnastică a Institutului Recunoștinții. S'a făcut, cu gust și pricepere, alegoria euharistică: *Rosamunda*, de *Elena dr. Aciu*, încadrată între celelalte șase puncte (declamări, cântece de cor și cuvântul ocazional al elevei *Luiza Roman*) ale programului.

„A. B. C.” Nu-i vorba de un nou abecedar pentru școale. Ci de unul pentru rândurile largi ale cetitorilor de gazete. Așa se chiamă, adevă, noul cotidian pe care îl scoate, de două săptămâni abia, eminentul publicist d. *Em. Socor*.

— De gazete nu ducem lipsă. Mai curând simt ele lipsa cetitorilor. Totuși A. B. C. este cât se poate de binevenit și, chiar dintru început, cetit cu plăcere de un foarte mare număr de cetitori. Fiindcă e ieftin (în orașe 500 Lei pe an; în sate 400; numărul 2 Lei, pentru 12—20 pagini mari), sprinten și bine scris. Dar și mai mult pentru altă pricină: lumea dorește cu putere un ziar cu adevărat „independent”, așa cum promite să fie A. B. C.. O gazetă închinată adevărului. Din care să lipsească patima și interesul meschin. Gazetă de informație obiectivă și precisă, de judecată cinstită și serioasă. — În speranța că așa va fi și va rămâne, îi dorim viață lungă și isbândă deplină. (Redacția: București Str. Lipscani 3; administrația Str. Lipscani 5).

Rectificare. O supărătoare greșală de tipar s'a strecurat în articolul d-lui *Todica* din numărul 46 al ziarului nostru. La pag. 2, coloana 2, șirul 18, de sus, este a se completa așa: „Voia Lui a fost să se prăbușească întâiu frontul ruseș și apoi să învingă frontul de Vest, de sub comandă... Textul cules și publicat defectuos (trecând peste un șir din manuscris) dă un înțeles greșit, necorăspunzător adevărului (căci frontul ruseș s'a prăbușit, iar nu frontul de Vest, de sub comanda lui *Foch*). Cetitorii deprinși cât decât cu meseria tipografică vor fi observat greșala.

Telefonul „Unirei”

D. București. Se pare că „Viitorul” bisericesc aude cam greu. De aceea a luat știre atât de târziu (în numărul din 1 Nov.) despre conversația noastră relativ la canonizarea lui Brâncoveanu. Pe care, probabil din

aceiași motiv, a înțeles-o greșit. Fiindcă nu putem presupune o răstălmăcire intenționată. Să vorbim deci foarte răspicat. „Unirea” n'are nimic cu canonizarea lui Brâncoveanu. Nu e nici pentru, nici contra ei. Dar moartea revistă, nu e reușită. Dacă — „simplă ipoteză” — pusă nu de noi! — averile candidatului la stăruenie s'au adunat pe cale inovată, ele nu s'au sfințit prin faptul că s'au dat, în parte, pentru biserică. Com-deplăsată. Și de altfel, *Tetzel* nu e candidat la cinstea altarelor. Dar, încă odată: nu noi am pus această ipoteză, ci cel ce vrea canonizarea voevodului ucis de turci. Dacă vrea acest lucru, care pe noi nu ne privește, de ce pune „ipoteze” pe care acum singur le condamnă, scoțându-ne totuși vinovați pe noi? Intrebați-l, dacă vreți!

A. București. Viața e plină de ciudățenii. Uneori ele sunt cu adevărat stranii. Luați de pildă, „Viitorul” bisericesc din 1 Sept. c. Pe aceeași întâie pagină scriu doi profesori ai aceleiași facultăți de teologie ortodoxă din București. Fiecare câte un articol. Unul este adăne îndurerat de informația „grozavă” ce are despre stările religioase din Basarabia. Aici ar fi 2 milioane de stilști. „Chestia aceasta a omorât tot ce a fost viu în biserică. Bapțiști, inochentiști și stilști umblă cu evanghelia în traistă și își caută «de treaba lor». ...Boala este pestot. A venit chiar până la poarta Bucureștilor”. — Celalalt scrie despre congresul „Frăției Ortodoxe”. Acest congres „a fost o mare biruință... Poate să însemne o dată nouă în mersul vieții noastre bisericesti”. De ce? Fiindcă de-acum „ortodoxia e hotărâtă să pornească la fapte”. Ce fel de fapte? De cele potrivite pentru a înălțura primejdii ca cele semnalate mai sus pentru Basarabia și Moldova? Și de cari există destule și în Ardeal?! Aș! „Fapte” împotriva bisericii unite din Ardeal. De acestea se ocupă articolul întreg, cum de ele s'a ocupat congresul dela Sibiu întreg. — Nu mai facem nici o observare. Frații s'au pus singuri pe două coloane. Și coloana primă este o aspră muștrare pentru cea de-a doua: *Satul arde, și...*

P. Reghin. Observația este cât se poate de justă. O lume întreagă admiră măreția jertfei pe care o aduc misionarii credinții catolice în mijlocul păgânătății. Și cu drept cuvânt. Fără nici o discuție, ei sunt intruparea celui mai nobil eroism, de care e capabil omul. Și are dreptate trimisul special al ziarului „Times”, care văzându-i deaproape, recunoaște în stăruințele lor suprapomenesti de-a mântui sufletele, puterea protegitoare a „unei forțe superioare”. — Totuși, pe acești eroi ai credinții, un mitropolit care își dădăcește oasele „ne-adormite” când într'un palat somptuos când într'o minunată vilă la Păltiniș, îi numește simpli „agenți ai Romei”. Un arhieru creștin, căruia trebuie să-i zacă la inimă răspândirea credinții lui Hristos! — Dureros, de sigur. Și inexplicabil. Dar nu-i prima și nici ultima enigmă, pe care o produce străvechiul duh al Bizanțului răsvrătit împotriva Romei!

No. 6437—1934

AVIZ

La Liceul gr.-cat. de fete din Blaj este vacantă catedra de lucru de mână-gospodărie.

Candidatele doritoare de a ocupa această catedră vor avea să îndeplinească condițiile prevăzute la art. 48 din legea învățământului secundar și să fie de religiuca gr.-catolică.

Cererile, însoțite de acte justificative, se vor înalnta Consistorului Arhiepiscopesc din Blaj, cel mai târziu până la 6 Decemvrie 1934.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 20 Noemvrie 1934.

Vasile Suciu
Arhiepiscop și Mitropolit

GROMEN & HERBERT S. A.

Fabrici de postav și stofe de modă, Sibiu
Depozit de desfacere

CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand No 13
Telefon 959

Sezonul de toamnă a sosit și odată cu el noi modele de haine bărbătești, pardesiuri și paltoane de iarnă precum și postav pentru uniforme școlare.

Crepp negru pentru smoking și paltoane de iarnă pentru dame. Postavuri, pături de lână și covoare în asortiment bogat.

Calitate bună garantată. Serviciu prompt.

Prețuri vechi, effine și neurcate.